

Njakoga otdavna v grad Saraevo zhiveeshe chovek na ime Stefan Meze. Beshe se zaselil v zlochesta Bosna oshte predi Pyrvata svetovna vojna kato prishylec, a v nego se smesvaha avstrijska, ungarska i cheshka kryv, s primesi na evrejska ot plemeto Ashkenazi. Stefan Meze cjal zhivot bil kelner, chijato blestjashta kariera zavyrshila v hotel “Evropa” na izvestnija bogatash Eftanovich, s izstrela na mladija Gavrilo Princip.

S nisyk ryst, sysuhren i nabrychkan, vinagi v opyrpan cheren kostjum s omazana papijonka i bombe, Meze napomnjash na garvan, kojto e poshtaden i ostaven da graka nad ruinite na prognilata cherno-zhylta monarhija.

Zhiveeshe v bordej na edin ot yglite na Glavnata ulica, neposredstveno sreshtu Golemija park, na etazha nad sladkarnica i modno atelie s voali. Pritezhavashe edinstvenija muzej na menjuta v sveta, a sred naj-cennite rjadkosti se namirashe i menjuto ot poslednata vecher na erchercoga Ferdinand, kakto i list s vina ot koraba “Titanik”, chiito desertni vina be izpila solenata okeanska voda. Poznavah dobre pokojnija gospodin Meze i redovno go poseshtavah prez vreme na letnite vakancii, opitvajki se da izsvirja neshto na astmatichnija harmonium s pedali za meha.

Vseki den, tochno na objad, Stefan Meze izlizashe na prozoreca na svoeto pretrupano apartamentche i hraneshe gylybite. Tyj kato pravel tova oshte ot 1908 godina, bezbroj pokolenija saraevski gylybi bjaha priviknali kym tozi obeden ritual, vrjazal se tehните gylybovi dushi, ta godina sled godina vse poveche i poveche ot tjah idvaha, pokrivajki pajantovata kyshta – nejnite prozorci, komini i pokriv, kato njakakyv siv oblak ot pyrhashti krila.

Sled tova, njakyde v sredata na petdesette godini, kyshtata beshe srinata do osnovi, prosto izvadena kato izgnil kytnik, a terenyt usyrдно zaravnen, za da se postroi na nego universalen magazin. Stefan Meze poluchi nov, po-hubav apartament, v njakakyv visokoetazhen blok v Novo Saraevo, no chak do smyrtta si, vseki den, točno po objad, otivashe na praznoto mjasto, kydeto njakoga beshe negovija dom, s dzhobove, pylni s carevichni zyrna.

I o, chudo! Točno v miga, kogato cyrkovnite kambani oglasjaha dvanajset chasa, nebeto nad Glavnata ulica potymnjavashe; ot vsichki kraishta na Saraevo dolitaha gylybi – onezi ot strymnija Bistrik i onezi ot Bashcharshija, gylybi ot Chifutnjak i Golubnjak, ot Kovach i Vratnik, sivi ptici ot Trebevich i jata ot Krajbrezhnata ulica – bezbroj saraevski gylybovi eskadrili.

Prez 1959 godina gledah тази scena i vyrhu lista s vinata ot kafeneto “Park” zapisah tova saraevsko chudo:

“Pticite padat vyrhu stareca. Veche sa zastanali na glavata mu, na ramenete mu, na ushnite midi, dopolovina izjadeni ot kylvane, na vyrhovete na negovite visoki, usyrдно zavyrzani obuvki. Te se hvashtat za negovata usmivka pyrhajki na visochinata na ustnite mu. Pticite stojat vyv vyzduha na onezi svoi mesta, na koito njakoga sa stoeli tehnite ljubimi prozorci, tehnite komini, tjahnata antena na radioaparata marka *blaupunkt*, proizvodstvo 1926 godina.

Po syshtija neochakvan nachin, po kojto bjaha doleteli, pticite, s edno dvizhenie na krilata, po njakakvo mylchalivo gylybovo sporazumenie, otlitat natam, otkydeto sa doshli – vsjako jato v svojata posoka, vsjaka ptica sys svoeto jato. Mozhesh da usetish vjatyra v liceto si i suhija, pljaskasht razmah na tehnite krila. Kato jato ribi, kato senkite, koito tova jato

ostavja na pjasychnoto dyno, otlitat malkite, sivi petna, otnasjajki sys sebe si mirisite na staroto Saraevo...”

Spomnjam si тази nerealna scena i prez тази nosht, kogato този град e zavinagi izguben za men. No negovijat star duh vse oshte se ree nad pepelishtata v dushite ni.

Stoja i nevolno razpervam ryce; i, vizh ti – ot vsichki strani, ot nikyde, ot nishtoto, v syznaniето mi, kato gylybite na pokojnija Stefan Meze, dolitat izgubenite lica na prijатели, pyrvi ljubovi, rodnini i hora na izkustvoto, vsichki onezi, koito njakoga sym poznaval i obichal.

Otchajan sym. Za razlika ot gospodin Meze, az ne moga da im dam nishto.

Staroto Saraevo se ree taka izvestno vreme vyv vyzduha, a sled tova otnovo izchezva, ostavjajki me bez uteha.